

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIATIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

D

CUPRINSUL:

	Pag.
M. V.: Cum să vorbim	343
Dr. I. B.: Sfaturi doctorești	347
Alex. Țințariu: S'au schimbat vremurile	349
Domnul I. Kalinderu și Imbunătățirea sortii sătenilor din România	350
I. Pop Reteganul: Surdul	352
A. S.: Din popor	354
Știri	356

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.

Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărănimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărănimea — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărănimii. Indesebi primim bucuros articole cu povețe economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

ȚARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul: Pe un an 4 cor. Pe o jumătate de an 2 „ Pe trei luni 1 „ pentru România 6 Lei	REDACTOR: OCTAVIAN GOGA.	Redacția și administrația : Sibiiu (Nagyszeben) Str. morii, 6.
---	---	---

CUM SĂ VORBIM?

«*Încă aceasta vă rugăm să luați aminte, că românii nu grăiesc în toate țările într'un chip, încă nici într'o țară toți într'un chip, pentru aceea cu nevoie poate să scrie cineva să înțeleagă toți grăind un lucru unii într'un chip, alții într'alt chip; au vestmânt, au vase, au altele multe nu le numesc într'un chip. Bine știm, că cuvintele trebuie să fie ca banii, că banii aceia sunt buni, cari umblă în toate țările, așa și cuvintele acelea sunt bune, cari le înțeleg toți; noi drept aceea ne-am silit de încât am putut, să izvodim așa, cum să înțeleagă toți, iară de nu vor înțelege toți, nu-i de vina noastră, ce-i de vina aceluia, ce-au răsfirat Românii prin într'alte țări, de și-au amestecat cuvintele cu alte limbi, de nu grăiesc toți într'un chip.*»

Scos-am cuvintele acestea din Predoslovia noului testament din anul 1648 cătră Măria Sa Craiul Ardealului, Cinstitului și Luminatului și înfrumșetăutului cu destoinicie și creștinătate, Milostivului George Rákocy, cel mai mare, din mila lui Dumnezeu Craiului Ardealului și celelalte . . .

Pusune-am și noi în gând fraților Români ca în foaia «Țara Noastră» să vorbim pe limba noastră, să scriem la înțelesul tuturor.

Gândul nostru fost-a, ca să dăm poporului nostru învățătura, să cunoască cine a fost moșii și strămoșii noștri, cine suntem azi noi, și ce vrem noi ca mâne să fie copiii noștri.

Înțeleptul și mult hulitul nostru mitropolit din acea vreme Simeon Ștefan Simonoviciu pus a fost de stăpânirea de atunci, să scrie românește cătră poporul credincios, ca prin mijlocirea limbei să se furișeze în inima poporului veninul legii calvine, să se stingă din inima lui credința cătră biserica noastră dreptcredincioasă, și deodată cu desbrăcarea de credința strămoșească să desbrace poporul nostru de datinile părinților, de obiceiuri, să se desfacă de credința Românilor din alte țări și de sub alte stăpâniri, ca apoi rupt de trunchiul cel mare al neamului să ne pierdem în calvinism deodată cu legea și cu obiceiurile și limba noastră.

Și mitropolitul care s'a jertfit pe sine, și de ură și de hulă s'a dat spre a mântui pe poporul său, grăit-a cu Psalmistul: «*In calea aceasta — ascunsumi-au cursă mie*», și iarăș: «*Păzește-mă de cursa, care mi-au pus mie*» și spus-a poporului român de aici, că mai sunt și în alte țări Români cu aceeaș limbă, Români de aceeaș lege, și dacă este deosebire între ei, aceea este numai la unele vesminte, sau la unele vase, le-a dat însă să înțeleagă că sunt toți de un neam, toți de o lege, că deci nu suntem singuri numai noi cei de aici pe fața pământului.

Și poporul nostru a înțeles, și Români au rămas, credincioși bisericii românești au rămas și sunt până în ziua de azi.

Și până azi românește vorbim toți Românii, și noi cei de aici, și cei din Țara românească, și cei din Bucovina, și cei din Sârbia, și cei din Bulgaria și cei din Macedonia, și cei din Basarabia, toți o lege avem, toți o limbă vorbim, o limbă pe care toți o cunoaștem.

Suntem împrăștiati, tare împrăștiati, noi Românii, și gândul nostru se oprește azi la frații noștri cei din Macedonia.

Poporul nostru cunoaște istoria lui Alexandru Macedon din frumoasa carte Alexandria. În țara aceea

trăiesc de 16 sute de ani Români, cari și-au păstrat prin toate veacurile și legea și limba, și neamul lor.

Românii aceștia cu năcazuri și-au dus traiul în tot cursul veacurilor, paremi-se însă că ale lor năcazuri nici odată n'au fost așa de mari, ca și acuma.

Asuprirea de acuma nu vine dela Turcul păgân pentru legea Românului, ci ea vine dela Grecul de o lege, și vine pentru limba Românului.

În scurtă vreme Românii din țara lui Alexandru Macedon s'au deșteptat, și preoți luminați, dascăli luminați — căci și la ei ca și la noi preoțimea și dascălimea a ținut sufletul în popor — zicem preoți și dascăli luminați au cerut în biserică și în școală limba românească.

De aici au pornit asupririle, pentru limbă este asuprit acolo Românul.

Poporul acesta e vrednic, ca noi azi să ne aducem aminte de el căci multe lucruri bune și folositoare am avut noi Românii din țara noastră dela Românii din Macedonia.

În veacul al 18-lea, goniți de Turcii barbari, Românii din Macedonia au trecut în țara noastră, și aici pe la orașe s'au așezat ca neguțători și sub numirea de Greci au avut voie să poarte negoț. Sub numirea de Greci sunt ei cunoscuți în veacul 18 și al 19. Prin orașele de frunte din Transilvania și Ungaria a fost negoțul în mâinile lor, și ei au zidit pretutindenea biserici, și în acelea se rugau lui Dumnezeu, și puținii Români de ai noștri, dela orașe, lângă aceste biserici se adăpostiau. Dela ei avem bisericile noastre de prin orașe, începând dela Brașov, Făgăraș, Sibiiu, Cluj, Sebeș, Orăștie, Murăș-Oșorheiu până la Oradea mare, Mișcolț, Pesta și Viena.

Din Românii aceștia au ieșit bărbați mari ai neamului românesc, din Românii macedoneni a ieșit Marele Andreiu Șaguna, regeneratorul bisericii ortodoxe, și în iarna anului viitor 1908 se împlinesc 100 de ani de când a văzut lumina zilei în Mișcolț acest mare bărbat al

neamului nostru, și primele semințe de evlavie în sufletul lui s'au sădit în biserica ortodoxă a Românilor macedoneni din Mișcolț.

Din neamul acesta a răsărit marele bărbat Emanuil Gozsdu, care întreagă averea sa o a lăsat Românilor ort. de aici, din care avere se dau azi ajutoare copiilor de Români, cari învață bine, și se dau ajutoare anual în sumă până la 100,000 coroane.

Din neamul acesta își are obârșia cunoscuta familie Mocsonyi, care bisericii catedrale din Sibiu a dat ea singură 60,000 coroane.

Acest popor român e acuma asuprit de Greci.

Și Grecii vrășmași neamului nostru voiesc să stârpească limba românească din temelie. Ca fiare sălbatice năvălit-au asupra neamului românesc de acolo, jăfuind și omorând tot ce le stă în cale.

Se potrivesc deci și la poporul Român de acolo cuvintele poetului dela noi:

*«Acum se 'ncearcă cruzii, în oarba lor trufie,
Să-ne răpească Limba, dar morți numai o dăm.»*

Se silesc ei dușmanii neamului nostru, dară silințele lor zădarnice sunt, căci Românul din Macedonia nici mort nu-și lasă limba sa.

Le-am spus acestea pentruca poporul nostru să știe ce se întâmplă printre frați, și să tragă învățătură.

Trecut-am și noi prin asemenea vremi grele, prin asemenea ispite, trecem și azi prin grele cercări, deci să învățăm dela frați, să învățăm bărbăție și încredere în Dumnezeu.

Să ne ținem legea, și să ne vorbim limba, limba curată și nestrucată a poporului nostru, limba lui necoricită, pe care toți să o înțelegem.

Să vorbim deci bine românește.

M. V.

SFATURI DOCTOREȘTI.

Românul vorbește adeseori de sănătate. Când își ia rămas bun dela cineva, zice: rămâi sănătos; când pleacă din casa cuiva, zice: sănătate bună; când are vre-un năcaz, nu-și dorește altceva decât să-i țină Dumnezeu sănătatea. Cu toate acestea el nu-și prea vede de sănătate; mai multă grije are de vitele sale, decât de sănătatea proprie.

Sunt multe pricini, cari strică sănătatea, așadară vor fi și multe boale între Românașii noștri. Multele boale îi face nepuțințioși pentru lucru, îi duc cu grămada în gura morții. În

Cort țigănesc.

adevăr cu grămada. În un singur an (anul 1904) și de o singură boală au pierit în țara noastră 77 de mii și 923 de suflete. A șeasa parte au fost Români de ai noștri. Au pierit câți am spus, dar bolnavi au fost, fără îndoială cu mult mai mulți. Nu toți bolnavii mor.

Vă puteți acuma închipui, câte zile de lucru pierdute, câtă pagubă rămâne după atâta boală și câtă supărare după atâta moarte.

Așa nu e bine. Noi am dori, ca tot Românul să fie sănătos ca mărul, să poată lucra și agonisi, ca să-și susțină familia și să-și crească copilașii. Și am mai dori, ca să peară cât mai puțini Români, să ne înmulțim ca nășipul mării.

Numai un neam plin de sănătate și numărös poate răzbi și ajunge stăpân pe bunătățile lumii acesteia.

De bună seamă neștiința e pricina de căpetenie a acestui rău. Pentru aceea ne-am hotărit, ca prin „*Tara noastră*“, foaia Românului dela sate, să propoveduim unele învățături cu privire la păstrarea sănătății, învățături ce vor folosi bogatului ca și săracului, iscusitului ca și neiscusitului, căci nimenea nu poate fi așa de înțelept, ca să nu mai aibă ce învăța dela altul.

Toate învățăturile sunt folositoare, dar de bună seamă mai de folos sunt învățăturile privitoare la sănătate. Zice-se doară și în sfânta scriptură, că *sănătatea și buna tărie mai bună este decât tot aurul.*

*

Mai ales unele obiceiuri rele aduc multă stricăciune; obiceiuri cari izvoresc din nepricepere, din neștiință.

Voiu spune, de astădată, numai o datină rea dintre cele multe:

E zi de sărbătoare la casă; mâncare multă și beutură pe masa Românului. Măncă și bea mic și mare, ba plosca cu rachiu (cu otravă ar trebui să zic) atinge și buzele mititelului care sugă încă la pieptul mamei sale.

E un obicei urit acesta și foarte stricăcios pentru sănătatea copilului. Rachiul strică și celor mari, cu atât mai mult copilului mic dela țată.

Rachiul opărește gura și stomacul copilului, îi strică sângele și îi tâmpește creerul. Un stomac opărit nu mai poate mistui hrana, în urmare tot trupul slăbește până să ajungă acolo de unde nu mai este reîntoarcere. Un sânge stricat e destul, ca să ajungi pe mâna cioclilor.

Decât să trăiască copilul cu un creer tâmpit, mai bine să-l ia Dumnezeu.

E rău, foarte rău acest obicei. De aceea zic tuturor cetitorilor acestei foi: nu dați rachiu copiilor! nu-i otrăviți cu această beutură netrebnică! Ba mai mult: spuneți neamurilor și cunoscătorilor să se lase de acest obicei urit. Să nu se îmbete cu apă rece răspunzând, că copilul cutăruia trăiește, deși a fost îndopat destul cu rachiu. Da, copilul cutăruia trăiește, decât uitativă bine la el; e mai mult mort decât viu.

Nu copii slăbănogi, ofiliți, ne trebuie nouă, ci copii indesați, roșii la față ca mărul cel frumos și sprinteni ca piperul.

Dar pentru astădată destul.

Dr. I. B.

S'AU SCHIMBAT VREMURILE.

Comuna mea odinioară Petrovasila, iar acum Román-Petre, sau cum îi zicem noi Românii, Petrea-Română, e una dintre fruntașele comune ale comitatului Torontal, căci are aproape șapte mii locuitori, toți Români.

Petrovicenii sunt plugari, hotarul comunei, neted ca masa, are pământ foarte bun și roditor, cum e cea mai mare parte din pământul falnicului Bănat. Din această pricină se zice, că Bănatul e grâнарul Europei.

Și Românilor Petroviceni, ca la toți Românii de aici, dela moși-strămoși le-a rămas plugul și coasa, și ei, cu nestrămutată sfîntenie, țin la aceste două lucruri.

Din ziori de zi, până târziu seara, ba vara și toamna, chiar și noaptea pe lîună, țăranul român e la holdă, unde muncește din greu, și totuș, foarte mic e numărul acelora, cari cu mare greutate pot se face un pas înainte. Bietul țăran român nu înaintează în măsură dreaptă cu neamurile conlocuitoare. Sărăcia își face cuib în casa Românelui; lipsele și neajunsurile înainte de vreme îi albesc părul capului, ba îl silesc să-și părăsească vatra strămoșească, să părăsească sfântul pământ, unde moși-strămoșii lui își dorm somnul de veci, — și pribegește în țări străine.

Având înaintea ochilor aceste stări păgubitoare întăririi și înaintării neamului nostru românesc, să ne întrebăm: unde zace răul?

Răul zace în faptul, că vremurile s'au schimbat, iar țăranul român nu ține seamă de această schimbare; țăranul român nu înțelege glasul vremurilor de astăzi, căci fie el ori-cât de sărac, aibă el ori-cât de puțin pământ, ține morțiș la plug și coasă și nu gândește la alte izvoare de câștig.

Faptul acesta și-a avut rostul său înainte cu 30—40 ani, astăzi însă de sine cade, *căci vremurile s'au schimbat*; acum vieța e împreunată cu mai multe greutăți, cu mai multe datorințe, cari toate trebuie răzbite și implinite!

E mare nenorocire pentru neamul nostru românesc, că țăranul nostru nu îmbrățișează meșteșugurile și neguțătoria, cari sânt unele dintre cele mai frumoase și bune izvoare de câștig.

Am zis, că comuna mea natală, are aproape 7 mii locuitori — dar durere și rușine! toți meșteșugarii și neguțătorii ei sânt venetici, sânt străini (sârbi și nemți).

Când acești venetici, mai cu seamă neguțătorii, se așează în comună, sunt lipiți pământului de săraci, în scurtă vreme însă se îmbogățesc și moșioarele bietului țaran român ajung în mâinile lor.

Cât e de trist și dureros că o comună atât de fruntașă și curat românească, să nu aibă din sinul și de limba, legea și sângele seu meșteșugari și neguțători!!

Astfel de stări nepriincioase se găsesc pretutindeni în satele noastre.

Drept aceea trebuie să luminăm pe țaranul nostru asupra marei însămnătăți a meșteșugurilor și neguțătoriei, și atunci, când va înțelege însemnătatea acestor izvoare de câștig, îi va cădea vâlul de pe ochi, și cu pași mari va înainta, se va întări.

Alex. Țințariu.

DOMNUL I. KALINDERU

ȘI

ÎMBUNĂTĂȚIREA SORTII SĂTENILOR DIN ROMÂNIA.

Di I. Kalinderu, care a lucrat și lucrează cu inimă și pricepere, de un șir lung de ani, pentru îmbunătățirea sortii săteanului din România, — este, fără îndoială, una din persoanele cele mai îndreptățite să-și spună cuvântul în această treabă mare pentru viitorul săteanului și al țării.

Domnul Kalinderu și-a și spus cuvântul în adunarea Societății silvicultorilor ce s'a ținut zilele acestea în București. Iată ce a spus D-sa:

E drept că unii nu au pământ de loc, iară alții au puțin, dar nu se poate crede, că dacă li s'ar da la toți, și în întindere îndestulitoare, ar scăpa de năcazuri ca prin farmec.

Nu trebuie uitate împrejurările cari îngreuiază traiul țăranilor, de pildă: scumpirea peste măsură a arânzilor, fără să fi fost deplin îndreptățită prin îmbunătățirea solului (pământului) sau prin o cultură mai bună; neștiința țăranilor noștri de a lucra pământul bine; nepăsarea ce au pentru meserii și pentru industriile mici și chiar pentru toate celelalte mijloace de câștig și în sfârșit lipsa de învățătură, de pricepere, de prevedere și de rânduială în lucrări și în vieață.

Di Kalinderu a pomenit de cele ce a spus altădată că nu trebuie deșteptate în popor închipuiri primejdioase și nădejdi de neîndeplinit, cum nu trebuie să i-se formeze credința că statul e dator să le dea pământ. Statul a dat pământ multor săteni, dar nu poate să se desfacă de toate moșiile.

*

Vorbind despre schimbările ce trebuie făcute dl Kalinderu a spus că mai întâiu se impune o lege pentru ocrotirea muncii sătenilor și stârpirea nedreptăților pe viitor.

..... Statul are datoria să apere proprietatea (averea)... dar e o datorie pentru stat a asigura muncitorilor mijloacele de trai și pe acelea prin cari își pot împlini chemarea lor de cetățeni și de capi de familie.

La noi s'a făcut o lege pentru apărarea lucrătorilor din fabrici, e natural să ne ocupăm și de țărani muncitori agricoli, cari sunt în număr covârșitor.

Dl Kalinderu a stăruiat apoi asupra nevoiei de a îndruma populația noastră rurală spre industrii, vorbind în acelaș timp de trebuința și însemnătatea societăților de consum, pentru vânzarea produselor în comun, asigurarea vitelor și cumpărarea de unelte agricole.

După d-sa, e nevoie de o bancă rurală, un așezământ întemeiat fără participarea statului, dar supravegheat de el. O asemenea bancă ar putea cumpăra și deadreptul moșiile scoase la vânzare, pe cari le ar da apoi sătenilor în loturi (părți) după puterea fiecăruia. Dar va trebui luate garanții pentru plata anuităților.

Se simte trebuința ca toate deregătoriile de jos până sus să ocrotească drepturile plugarilor și să le inlesnească apărarea lor. Toate deregătoriile trebuie îndreptate spre a-și câștiga deplina încredere a sătenilor. Încredere deplină trebuie să-și câștige și doftorii, preoții și învățătorii.

Pentru luminarea săteanului mai sunt încă multe de făcut și se poate face prin cursuri de adulți, șezători, biblioteci și povețe. Pe *Domeniile coroanei* ținându-se seamă de aceste mijloace de cultură, țărani nu s'au răscolat, ci din contră au apărat proprietatea contra năvălitorilor.

Mai departe dl Kalinderu a dat sfaturi proprietarilor și arăndașilor că nu poate fi decât spre folosul lor dacă ajută și ei la luminarea poporului și la ușurarea vieții. Aceasta o pot face prin învoieli drepte, prin luarea asupra lor a unor nevoi obștești și prin înființarea de nouă venituri.

Dl Kalinderu a făcut apoi apel la silvicultori se dea povețe sătenilor că prin răscoale și jafuri nu pot ajunge la o stare mai bună pentru ei.

Vorbind despre despăgubirea proprietarilor, dl Kalinderu a spus că, e o datorie a statului de a veni, pe cât e cu putință în ajutorul celor cari au suferit pagube.

Așa s'a făcut și în alte țări în asemenea împrejurări.

*

Iacă un șir întreg de povețe înțelepte cari ar trebui să le urmărim toți Români pentruca să ne putem lumina cât mai îngrabă și să înaintăm cu spor pe toate cărările vieții.

SURDUL.

Sânt vr'o 42 de ani de când veni la noi în sat un dascăl tinăr, sprinten, subțirel și ca un bujor de frumos; numele lui eră Damian Fulger. El fū cel dintâi dascăl la noi; înainte de aceea satul nostru nu avusese școală și dascăl. Dascălul acesta fū trimis dela vlădicie să învețe copiii oamenilor, iar oamenii aveau dela dl protopop 2 porunci ștrașnice: 1) să-și deie copiii la școală și 2) să deie dascălului Damian Fulger pe toată luna 5 fl. din lada bisericii — care vezi bine eră goală — și de tot copilul, ce umblă la școală, să deie dascălului câte 10 cupe de cucuruz ori de săcară, mai mult adecă pe de două-ori cât dau porcariului pentru fiecare porc; că pentru păstoritul porcilor nu dau la porcar decăt 5 cupe de grăunțe pe o vară, vezi bine îi mai dau și merinde, iar dascălului, în loc de merinde, eră să-i deie câte 5 fl. pe lună, adecă 60 fl. pe an. Oamenii dela noi, ca oameni de omenie, ascultară și porunca vlădicului și a protopopului, primiră adecă pe dascălul în comună și-i dădură câți-va băieți la școală, dar să-i mai deie și atâta potop de plată, numai putea pofți nici vlădicia, nici protopopul; de unde să și iei tu în toată luna câte 5 fl. că doară banii nu curg pe vale! Bucate încă i-au dat, cine și cât a voit, mai cucuruz, mai săcară, mai grâu jumătățit; destul că i-au dat, cât i-au dat.

Și dascălul învăță copiii, și copiii trăgeau la școală, că eră glumeț și rizător, nu mai sta tot cu bâta pe ei: mai cântă, mai ieșă cu ei la câmp, mai și învăță cât le ajungea priceperea, destul că trecea o zi după alta.

Așa trecu o toamnă și o iarnă, iar când fū de cătră primăvară mai mult eră cu băieții la câmp, pe acolo învăță a cunoaște unele ierburi și goange, dar mai mult se jucau. Nici nu-i luă nime în nume de rău, că doară copii-s copii, iar el încă eră tinăr, într'o minte cu ei. Apoi nu eră chip de stat în școală, când eră ceva-și vreme bună, că școala eră mică și întunecoasă, iar afară eră lumină și larg cât vedeai cu doi ochi.

Dela o vreme au băgat babele de seamă că dascălul cu copiii mai des iasă la câmpul din sus de sat, printre arinii cei înalți de lângă moară; iar tot babele mai scosese vorba, că domnul dascăl mai în toată ziua întră în casa morăriții, mai să beie apă, mai să-și aprindă țigara, mai să adăpostește acolo de o ploaie, mai de soare, destul că cu ceva podoimă (pricină) nu eră zi lăsată de Dumnezeu să nu calce odată pragul morăriții;

așă ziceau babele, că doară gura lor nu-i făcută să poată tăcea, trebuie să tot vorbească, mai de unul, mai de altul, că altcum fac cobe ca găinile de sete.

Eră adecă la noi în sat o muiere văduvă numită morărița, fiindcă bărbatu-so fusese morar la moara grofului cea de peatră, ce-i între arini. Morariul eră mort și de zece ani, iar Anișca morărița trăia numai singură cu fata ei, cu Salvina, care acum era fată mare, iar când murise tată-so eră numai de vre-o 7—8 ani. Până încă eră morariul în viață, cumpărase dela unu și dela altul câteva bucățele de loc chiar lângă părăul morii, le îngrădise giur împrejur cu sălci, cari prinzându-se erau ca o cunună în jurul grădinei; acolo făcuse morarul și o căsuță, căci își zise: Cine știe câte zile voiu aveà, să nu-mi rămână cumva muierea pe ulițele oamenilor, fără o cocioabă de casă; afară de aceea, cu grofii cât ești cu slujbă, cât fără slujbă, în toată buna vreme te poți aștepta să-ți deie drumul; atunci unde să-ți pleci capul de nu-i aveà cuibul tău, că vulpile au vezunii și paserile au cuiburi, iar omul, că-i om, să nu aibă o cocioabă cât de cât? Așă făcù dar morarul, el cu mâna lui, în timp de câți-va ani, o casă foarte bună și lângă ea o leacă de poetică pentru 2 vite și un șopru de ținut nutrețul. Casa și grădina-i erau chiar lângă moară, numai părăul morii le despărția. Stând acoloa și-a crescut nește purcelași, și morărița și-a crescut găște și rațe și alte galițe, toamna le-a vândut și au cumpărat 2 vițele, și de aci încolo merșeră apucându-se la câte ceva. Dădù Dumnezeu, că morarul ajunse de avea 2 vaci cu lapte, o scroafă mare cu purcei și galițe ca un domn. Atunci văzù el că n'ar strică să aibă unde-și pășună vituțele, că să le deie în ciurda satului, îi eră peste mână, fiind cu starea la moară, din sus de sat, nu în drumul cel mare, pe unde ies ciurzile satului. Eră din sus de grădina lui o rîpă mare și sacă, numai macriș epuresc făcea. Aceea ar fi fost bună de el, dar eră a altora. Intrebând în dreapta și în stînga, că a cui ar fi coasta aceea, află că ar fi a lui Ioșca Urătului, un nemeș scăpătat și bețiv. Întâlnindu-se odată morarul cu Ioșca chiar la el la moară, dau din vorbă în vorbă și fac târg laolaltă, că adecă morarul să deie scroafa cea mare cu purcei cu tot lui Ioșca pe coasta cea sterpă. Dupăce făcură târgul și beură adălmașul, Ioșca luă scroafa și o duse în târg de-o vândù, să aibă bani de cheltuială, iar morariul să puse bărbătește, și ocoli și coasta cea mare și starpă cu sade de salcă, care toate se prinseră frumos. Dar nu mult după aceea morarul

muri iar morărița se mută din moară în casa lor, care-i numai dincolo de păraul morii, într'o grădină mare cât vezi cu ochi, ocolită de sălci. Aci crescū Salvina mare; primăvara și vara ascultă cântecul pasărilor cosând la umbra sălcilor și a arinilor, mai stând și pe lângă cele vituțe pe coasta lor, cea seacă, iar iarna mai ascultând povești pela moară, mai torcând cu muma sa în casă. Vecini nu aveau numai pe morariul, care se schimbă minteni, minteni, după cum plesniă grofului prin cap, iar ele două, Anișca morărița cu Salvina, ele erau nestrămutate, că erau în casa lor, care li-o făcuse morarul — fie iertat — până eră în vieață. Atâta și aveau: casa și grădina de pe coastă, dar și aceasta rea, cât nici macriș epuresc nu făcea cum se cade, și aveau vituțele acelea. Aci veniă dascălul Dămian Fulger mai în toată ziua. Și nu eră mare minune că veniă așa des că căsuța morăriții eră ca un păhărel, iar Salvina ca un fluturaș de ceia după care umblă băieții cu pălăria în mână. Și Dămian Fulger, dascălul încă eră băiat, și eră ager ca fulgerul la umblat, dulce la vorbă, cu glas frumos, numai bun de umblat după fluturi ca Salvina.

(Va urmă)

Din popor.

*Foaie verde ca iarba
Rău m'a blăstămat maica,
Rău m'a blăstămat, și-o plâns
Și-a pus mânila la soare
Să n'am nici o sărbătoare,
Și-a pus mânila la lună
Să n'am nici o voie bună.*

*Sus la munte, sus pe plai
Este un sas cu patru cai
Unu-i negru pe sub șea,
Rupe din inima mea,
Trii is roșii dinainte,
Luați-le băieți aminte
Numai până va 'nseră,
Și mi-i dați pe mâna mea
Să-i trec în Moldova.*

*Pădurice de ștejar
Lasă-mă să tai un par,
Să-mi fac osie la car,
Și un mândru buzdugan,
Să-mi pui mâna pe-un dușman*

*Să-i fac capu
Ca bumbacu,
Și spinarea
Ca căldarea
Și din pielea de pe cap
Să-mi fac tașcă de tăbac,
De pe lungul trupului
Să-mi fac chingă murgului,
Din pielea de pe picioare
Să-i fac mândrii cingătoare
Să mi-o poarte în șezătoare.*

*Astă vară-am fost haiduc
Și la vară iar mă duc.*

*Vai ce lume și ce timp
Și ce vreme de câștig
De omu care-i voinic,
Da care-i un opărit
Șede 'n foale învălit
Și tot strigă că i-e frig,
Învălit în nouă foale,
Și tot strigă că-i răcoare.*

A. S.

ȘTIRI.

Prelegeri populare. — În 12 Maiu s'au ținut întâile și poate cele din urmă în acest an dintre cele 12 prelegeri, câte plănuise despărțământul Brad în satul *Zdrapț*. Profesorul T. Suciul din Brad a vorbit despre „Inceputul neamului” nostru și învățătorul I. Rusu din Cebea despre „Cultura vitelor” și „Ingrijirea fânătelor”. Țărani ascultători abia vre-o 30. Preotul Comșa, care nu se laudă cu alta, decât cu închisoarea lui de când „am ales pe Truța deputat” se apără că n'a știut numai cu câte-va zile înainte și nu s'a putut „pregăti” să intimpine „cum se cade”... Nici tinărul candidat de preot Mateiu, nici învățătorul Uibariu n'au fost la prelegeri cu sătenii, cari cei mai mulți căscău gura prin birturi neînștiințați. Și căpătaseră programul cu vre-o 2 luni înainte, iar cu o săptămână înainte avis nou. A fost vădit că popei nostru nu-i place treaba asta cu prelegerile, — nu știm de ce, dar avem nădejde, că de-l va mai țineă Dumnezeu, il vor întrebă poporeni săi: De ce părinte?

În 19 Maiu înainte de amiazi tot despărțământul Brad a ținut prelegeri populare în marea comună *Blăjeni*, care are 4 preoți și 5 biserici. Prof. Dr. I. Radu a vorbit despre „Asociațiune”, prezidenții și instituțiile ei (vederi cu schiopticonul), Prof. T. Suciul: Inceputul neamului nostru (s'a arătat cu schiopticonul chipul lui Decebal și a lui Traian). Dr. I. Radu: Cultura vitelor (cu proiecțiuni de schiopticon) și învăț. I. Rusu: Cultura fânătelor. Țărani de față vre-o 200 din 3 parohii, — preoți 3. Puteau fi însă, după cât e satul și 1000 de țărani, dar preoții, deși între ei tineri: S. Rusu, I. Șortan (maturizant), P. Stanciu, se vede că sunt tot cu părerile preotului Comșa din *Zdrapț*. Ni-e tare nădejdea că-i vor întrebă și pe ei parohienii: Până când tot așa? Nici dascăli în rânduială, nici vre-o predică, nici vre-un indemn de luminare, deși Blăjenarii sunt cei mai viguroși zărândeni, oameni trezi și cu obiceiuri nestricate.

După amiazi în aceeași zi prelegeri în satul *Mihăleni*. T. Suciul: Inceputul neamului nostru. Dr. I. Radu: Urmările beției (schiopticon). I. Rusu: Din viața Dlui Christos (Nunta din Cana, răstignirea, învierea, mironosițele la mormânt, cu schiopticonul) și tot I. Rusu: Ingrijirea fânătelor.

În *Mihăleni* alți oameni. Preotul Almășan s'a așezat aci abia de câțiva ani și cu toate că acești oameni de zeci de ani au fost tot cu administratori, sub povețele harnicului preot de acum dau vădit înainte. Și-au zidit școală de toată lauda; în ea tablele cele mai nouă, apoi chipurile arhierilor Șaguna și Mețianu și un dulap cu cărți de cetit: „biblioteca școlară”, — toate în cea mai bună rânduială. Bunul păstor le ține regulat predici cu sfaturile cele mai bune, iar de curând a făcut cu școlarii, — căci el e și dascăl — o producție pentru săteni, dela

care a rămas venit curat 60 cor. și se vor folosi pentru cele de lipsă la școală.

Deși numai în aceiaș zi s'a hotărit ținerea prelegerii și la ei, și satul abia e a cincia parte cât Blăjenii, au fost la 200 ascultători și cu toate că eră Duminecă după amiazi, nici unul beat, toți au ascultat cu cea mai mare luare aminte. — Puțini fac și în vestitul nostru Zarand ca preotul Almășan și cât de ușor ar putea lucra toți ca el.

R.

Prelegeri populare. — Comitetul despărțământului Blaj al Asociațiunii, a continuat după Paști cu o râvnă vrednică de urmat și din partea altor despărțăminte prelegerile populare, la *Sâncel, Iclod și Mihalt*. S'a explicat sătenilor legea poliției de câmp, s'a vorbit despre îngrijirea vitelor, despre folosul și însemnătatea băncilor, despre învățătura și folosul cetirii cărților bune, s'a lămurit rostul Asociațiunii, s'au dat îndrumări și povețe economice despre cultivarea napilor și a cartofilor și n'a lipsit nici desfășurarea începutului neamului românesc, menită a încălzi inimile și a înălța sufletul ascultătorilor.

Numai așa muncind fără zăbavă, și cu dragoste curată putem aștepta mântuirea neamului acestuia.

Închiderea cârciumelor. Comunele *Gebea, Mesteacăn, Căraciu, Ribița și Junc* din părțile Zarandului au hotărit să închidă cârciumele ziua întreagă în Dumineci și sărbători. Comuna *Brad* a hotărit să se închidă cârciumele în Dumineci și sărbători până la ameazi și să se oprească jocurile în cârcime.

Comuna *Buzeul unguresc* a hotărit și ea să închidă cârciumele în Dumineci și sărbătorile mai mari.

În comuna *Tohanul vechiu* — comitatul Făgărașului — s'a întemeiat o *Însoțire pentru asigurarea vitelor* în caz de nenorociri. Ea este a doua întâlnire a puterilor poporului spre a-și crea o soarte mai bună, lucrând umăr la umăr. Prima este: *Reuniunea de înmormântare* ce a fost întemeiată la 1903 și care înaintează frumos. Așa numita „Tovărășie pentru asigurarea vitelor din Tohanul vechiu” și-a început lucrările și a înscris vite dela peste 70 de proprietari în preț de peste 70,000 cor. Inscrierile urmează înainte. În ședința de constituire ținută la 28 Aprilie a. c. s'a ales un comitet de 9 membri (M. Brumboiu, președinte; G. Manoilă, cassar, B. Clococean, notar și alți 6 fruntași) cari să conducă tovărășia conform contractului-legământ ce s'a încheiat între cei intrați în tovărășie.